

וקראת לשבת עונג

אלון מרין הפלסטר באקדמיה ובסולת פלמו

גליון מס' 738

פרשת פקודי

ו' אדר ב' התשפ"ד

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהג בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן הגאון ר' יחזקאל גרשון בן מרים זצוק"ל והגאון ר' שמעון בן חביבה זצוק"ל, והגאון ר' ברוך מרדכי בן הינדא זצוק"ל, ר' אברהם בן אסתר ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

בפתח הגליון

ברכה"ג שלם מאיר ואלק שלם"א

המשכן שהתמשכן

אם יפגשו בנו וישאלונו מה נשמע, נענה: "ברוך השם". חיים, מתפרנסים, יש קורת גג ויש משפחה אוהבת. לחם לאכול ובגד ללבוש.

ישאלונו אם יש לנו בקשות - ודאי, לטוב אין גבול. בריאות ואושר, נחת ועושר. הלואי, מלא ה' כל משאלות לבנו לטובה. והעיקר נשמט מזכרוננו. בספר "שערי ארמון" מצינו על כך משל. מעשה בסוחר אמיד ומצליח, שהנהיג את ביתו בעושר וברווחה. לימים נהפך עליו הגלגל והפסיד כל רכושו בעיסקאות משלות. אמרה לו אישתו: "הן רואה אתה שהמזל פנה אליך עורף. אל תסע ליריד, ונחיה מחסכונותינו". שמע לקולה, ונשאר בביתו. אכלו את החסכונות עד אשר תם הכסף. שאלה האישה: "מה יהיה, עד מתי תחבוק ידיים?". אמר: "מה בידי לעשות? ביקשתי לנסוע ליריד, ויעצת לי להשאר בבית. שמעתי לקולך ונשארתי. רצונך שאסע, אשמע לקולך ואסע... ברם, אילו הייתי נוסע אז, הייתי לוקח עימי את שיירי חסכונותינו. עכשיו, שבילינו הכל, איך אסע בידיים ריקות?".

ענתה ואמרה: "איפכא מסתברא! אילו היית נוסע אז, היה מזלך בשפל והיית ממשיך להפסיד. עכשיו שהגענו לשפל המדרגה, אל הדיוטה התחתונה, יעלה מזלך ויזרח! הנה לי תכשיטים יקרים: טבעת יהלום וצמידי מרגליות, מחרוזות פנינים ועגילי שוהם. אמשכן אותם בעבוט ונקבל תמורתם מעות. תסחר בהם, וה' יצליח דרכך!".

והוא, בעל טוב: "ככל אשר תאמרי!" מישכנה את תכשיטיה, מסרה בידו את הכסף, והזהירה אותו באלף אזהרות: "ראה והשמר, השגת על הכסף לבל תאבדו. אל תתפתה לכל עיסקה ואל תקנה כל סחורה. דע, שאם תפסיד מעות אלו - לא יהיה לנו עוד תמורתם. הם סיכוינו האחרון, ובהם תקוותנו. בלעדם, אין לנו עוד מאומה!".

הסוחר שמע כהרגלו לקול אישתו, והתקיים בו מאמר חז"ל "כבדו לנשותיכם ותתעשרו". קנה סחורה משובחת ושב עימה לעירו, מכרה ברווח נאה ונסע שוב ליריד, הרוויח ונסע שוב. החיוך שב לשרור בבית, רמת החיים עלתה כבתחילה.

הגיעה עת עריכת המאזן. ישב הסוחר וערך חשבונותיו, בדק ובחן ורשם וסיכם, ושב לביתו בפנים מאירות. שאלה אישתו: "אמור נא לי, לשמחה מה זו עושה?".

ענה ואמר: "לפני זמן קצר לא היה לנו מאומה, כילינו אף את כספי החסכונות. וכעת, ברוך השם, שבנו למעמדנו! אנו חיים בהרווחה, והחנות מלאה סחורה - ועם כל זאת לא נגרע מכספי הקרן מאומה וביכלתי לקנות סחורה חדשה - והריני נותן איפוא הודאה על חלקי ושמח בהצלחתי!" שמעה את הדברים, ספקה כפיה ופרצה בבכי.

"מה לך, אשתי, נרעש הבעל בדאגה. אללי לי, התייפחה, מה מקום יש לשמחה, כלום שכחת שתכשיטי היקרים נתונים עדיין בעבוט - הצמידיים והטבעות, העגילים והמחרוזות? הורדתי את עדי מעלי ועודם ממושכנים, ואתה שמח ועולז בחלקך - כלום הסחת דעתך מלפדותם?!... והחיוך נמחה משפתיו של הבעל. אכן, איך שכח את הקרבתה והסיח דעת מתכשיטיה הממושכנים!?"

והנמשל: בעבר היינו עשירים מופלגים בגשמייות וברוחניות: היו לנו נביאים וחכמי סנהדרין, כהנים בעבודתם ולוויים בדוכנם. את כל אלה הפסדנו ואיבדנו בעוונותינו.

כאשר ראה הקדוש ברוך הוא בעניינו, הוריד את עדי כביכול ומישכן אותם בעבורנו. ככתוב: "אלה פקודי המשכן משכן העדות", ודרשו חכמים: שהתמשכן פעמיים בשביל עוונותיהם של ישראל. שפך הקדוש ברוך הוא חמתו על עצים ואבנים, כדי להצילנו ולהשאירנו בחיים. תקופה קשה עברנו בגלות המרה. והנה הפציעה שמש הרווחה, ברוך השם אשר לא חסר לנו ואל יחסר לנו לחם לאכול ובגד ללבוש. וכאשר עורכים אנו את המאזן ושוחחים את בקשותינו, איננו מבקשים מעבר ל"חיי בני זמננו". וגם ברוחניות כן הוא: כשרואים אנו כי התפללנו, למדנו, קיימנו מצוות - שמחים אנו בחלקנו, ונותנים עליו הודיה. ושוכחים, כי המשכונות נתונים עדיין בעבוט, ובית המקדש עדיין חרב!

סיפר רבי אמיר קריספל הי"ו: לימים הגיעה רופאה, שסיפרה שקיבלה את המחלה, ל"ע, וכרופאה יודעת שרק חמישים אחוז מבריאים מהמחלה, וביקשה שהרב יתפלל עליה, אמר לה רבנו: התפילה של אדם נשמעת יותר, אני רק יכול להיות צינור לתפילתך, תקבלי עלייך משהו, אולי שמירת שבת, אני בטוח שה' ישמע תפילתך, אני גם אתפלל עבורך, אבל דעי לך שרק הקבלה שלך תעזור". לאחר זמן כתבה מכתב לר' אמיר, ובו כתבה: היה לי נס רפואי, ואני יודעת שזה רק בזכות הרב, תאמר לו שאני מבטיחה שאשמור על מה שהבטחתי לו.

כשראה רבנו את המכתב החל לבכות ואמר: "חושדים בי במה שאין בי, מי כעמך ישראל, תראה מי הם בניו של הקב"ה". (וכהנהגת הרב ידוע שגם החפץ חיים היה נוהג כן, ובקוראי סיפור זה כמעט זלגו עיני דמעות, מרוב התפעלות על גודל ענוותנו של מרן שאמר: "חושדים בי במה שאין בי". עוד תראה גודל אהבתו של הרב לכלל ישראל, "מי כעמך ישראל, מי הם בניו של הקב"ה. המעתיק). לא הלך רבנו בדרך עשיית מופתים, הוא סלד מדרך זו, רק הדרוך את העם ללמוד תורה ותורה, ובכל העולם כולו שמו התעלה יותר מכל אדם, רק בזכות תורתו, גם כל הסיפורים שמשירי האתרוג שלו נפקדו הרבה נשים עקרות, זה לא היה בגלל עשיית מופתים, אלא כמו שמצאנו בירושלמי (סנהדרין ח' הל' ב), ששיירי מצוה יש לו זכויות, הכל בנוי בדרך התורה, זכה הוא להתעלות משכמו ומעלה מכל העם, כיצירה של שלימות התורה והיראה הצרופה שהקרין על כל המשכמים לפתחו, בהארת פניו שהביעו טוב וחסד ושלימות הדבקות במידותיו.

בשלימותו זאת שימש בקודש להיות המייעץ לכל ישראל, וראו בו נפלאות, והכל כפי רוח התורה שנשבה בו.

(מתוך ספרו של הרה"ג יחיאל מיכל שטרן שליט"א על מרן זצ"ל)

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"אלה פקודי המשכן משכן העדות" (לח, כא).

בעיר אחת, גר עשיר גדול בעל נכסים רבים, ולו בת יחידה כלילת המעלות. חיפש העשיר חתן לבתו ומצא בחור מופלג בתורה וביראת שמים, אלא שהיה הבחור עני בן עניים.

הביט העשיר על מעלותיו של הבחור, ונוכח כי אין כמותו בכל העיר, על כן החליט כי אותו יקח לחתן.

כעבור ימים אחדים, נערכו התנאים ברוב פאר והדר. בעיצומה של השמחה, פנה אביו של החתן אל אבי הכלה ושאל: מנהג מקובל בעת כתיבת התנאים להתחייב על סכום כסף כבטחון לקיום התנאים. האם גם אתה מוכן להתחייב כן?

ודאי – השיב העשיר – אני מתחייב לתת סך של עשרים זהובים כעירובן לקיום התנאים. מדוע אין העשיר מבקש גם הוא דמי בטחון ממחותנו העני? שאל אחד הקרובים את רעהו.

שוטה שכמותך! – השיב האיש – האם העני יצא מדעתו עד כדי כך שיבטל שידוך עם עשיר כזה? האם צריך עירבון לכך?...

לימים ביטל העני את השידוך!...

כן הוא גם הנמשל – אמר המגיד מדובנא – המשכן הוא כעירובן שנתן הקדוש ברוך הוא לבני ישראל על קיום הבטחתו לבנות להם את בית המקדש השלישי לעתיד לבוא, אבל מאת בני ישראל לא ביקש מאומה כעירובן, שהרי לא יעלה על הדעת שהם אלה שיפרו התקשרות כזו עם מלכו של עולם! אולם, למרבה הבושה, דוקא בני ישראל הם אלה שהפרו את הקשר כאשר הם חוטאים כלפי הבורא יתברך.

זה – סיים המגיד – מה שכתוב בנחמיה (א, ז): "חבל חבלנו לך", בני ישראל לקחו משכון מאת הקדוש ברוך הוא, אולם נתהפך הדבר, "ולא שמרנו את המצוות ואת החקים ואת המשפטים אשר צוית את משה עבדך"!

"כאשר צוה ה' את משה" (לט, א)

בפרשה זו - אמר הצדיק רבי אליהו מישקובסקי - אנו מוצאים פעמים רבות שהכתוב חוזר ומציין שמשה רבינו עשה כך "כאשר צוה ה' את משה", לשם מה הכתוב חוזר על כך?

אלא - אמר רבי אליהו - כאשר אדם מקבל מאת המלך משרה כממונה על עסקי הציבור, ומכח תפקידו הוא מחלק הוראות ופקודות לאנשיו, יש בכך משום כבוד גדול עבורו. בכך מעמדו מתנשא ומתורומם בעיני המון העם. לא כך נהג משה רבינו, על אף שהקדוש ברוך הוא הפקיד אותו כממונה על מלאכת הקמת המשכן, לא נטל כבוד וגדולה לעצמו ולא החשיב את המשרה החשובה כשררה אלא ביצע את המוטל עליו רק משום שכך ציוה אותו ה'.

לכן - סיים רבי אליהו - התורה מעידה עליו בפרשה זו לא פחות משמונה עשרה פעמים שעשה כן "כאשר צוה ה' את משה"!

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"וקדשת אותו וכהן לי" (מ, יג)

כולם מכירים את המשנה הראשונה של מסכת בבא מציעא הפותחת במילים: "שנים אוחזין בטלית". אני רוצה לומר משפט שאינו משונה: "שנים אוחזין בזקן". משפט משונה. במה מדובר?

ובכן, מעשה שהיה. דרשן מפורסם היה בירושלים, רבי שלום שבדרון זצ"ל. לזכרוני שכנער הייתי הולך לשמוע את דרשותיו חוצבות להבות האש, נוספות מור עובר. הרב שבדרון היה תלמיד של רבי אליהו לופיאן זצ"ל.

זכורני, בהיותי תלמיד בישיבת קול תורה, שיעור ב', ישבתי בבית המדרש בספסל שלפני האחרון. יום אחד התישבו פתאום מאחורי שני אנשים. היו אלו שני גדולים אלו, רבי שלום שבדרון ורבי אליהו. הם ישבו ללמוד יחד. ומה למדו? שניהם לקחו משנה ברורה חלק א', ולמדו את ההקדמה. למדתי אני מכך את חשיבותה של הקדמה זו. אך לא בכך אנו עוסקים עתה.

ובכן, יום אחד ניגש רבי שלום לרבו ואמר, הרב, זה לא זה. עבודת ה' שלי אינה נעשית כראוי. אני מתפלל, אבל חסר התלהבות. מקיים מצוות, אבל לא בדקדוק. לומד תורה, אבל לא מספיק, ובודאי לא בכונה הראויה. אני רחוק כל כך משלמות.

אמר לו רבי אליהו לופיאן, אחוז בבקשה בזקני. רבי שלום שבדרון התחלחל, לאחוז בזקנו של רבו, הגאון הצדיק? אבל הרב עמד על כך. לא היתה ברירה... ואז, נטל רבי אליהו את ידו ואחז בזקנו של רבי שלום. שנים אוחזין בזקן...

וכך אמר רבי אליהו לרבי שלום, מה לך כי תלין על מצברך? ראה, הזקן שלי כבר לבן, וזקנך – שחור עדין. נכון אתה לא מושלם. אף אחד אינו מושלם. אבל, בעל זקן שחור, כמון, אינו צריך להיות מוטרד מכך יתר על המידה. יש לך זמן, אתה בתחילת הדרך, בעזרת ה' תגיע למצב בו תחוש שאתה עושה רצון ה'.

לאדם צעיר יש הרבה תקוות, יש לו יכולות להגיע למקומות רחוקים. אף אחד לא נעשה גדול הדור ביום אחד. זו עבודה מתמדת. עוד יום ועוד יום, עוד תפילה, עוד לימוד, עוד מעשה חסד. כך האדם בונה את עצמו לאט לאט עד שהוא הופך לאילנא רברבא.

אתם, ילדי חידר טהורים וקדושים, אין לכם אפילו זקן שחור לאחוז בו... החיים כולם לפניכם. אם תרצו לעלות במסילה, להיות קרובים לבורא עולם, הרי הדרך פתוחה עבורך, אתם יכולים להגיע למחוזות הגבוהים ביותר.

על כל פנים למדנו, אף אחד לא נעשה צדיק בבת אחת. הולכים צעד, ואחר כך עוד צעד, עד שמגיעים לשלמות. גם גדולי הדור היו פעם ילדים. הלכו לחידר כמו כולם. יש מהם שאף אחד לא האמין שיצא מהם משהו. אבל הם לקחו את עצמם בידיים והגיעו לאן שהגיעו.

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

בפורים מצאנו עניין מיוחד שאין דוגמתו בשום חג! והוא העניין במצוות שבין אדם לחברו, כמו: משלוח מנות ומתנות לאביוניים. המצוות הנראות, לכאורה, כמקבילות, כשלמעשה הן שונות לחלוטין. מצוות מתנות לאביוניים אנו מקיימים רק כשאנו נותנים לאביונים ובחז"ל מוגדר מי נקרא אביון, כשכל העניין הוא עשיית חסד למי שזקוק לחסד. מנגד, מצוות משלוח מנות אינה עניין של צדקה. גם במשלוח מנות לעשיר מופלג מקיימים את המצווה בהידור, משום שהעניין במצווה זו הוא להרבות אהבה ואחוה. אנו רואים כאן דבר מעניין: הקב"ה רוצה שנרבה אהבה ואחוה גם למי שאינו זקוק לכאורה לכלום, כלשון המדרש: "כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, מה אני מבקש אלא שתהיו אוהבים זה את זה."

יש אנשים הזוכים והם מקיימים סביבם אווירה שמחה שמרבה אהבה ואחוה, אנשים שלמעשה מקיימים את פנימיות מצוות משלוח מנות כל השנה! וכבר אמרו דורשי רשומות שאלו ר"ת איש ל'רעהו ו'מתנות לאביונים, כך שגם באלול ניתן לקיים מצוות אלו. נעקוב אחריהם, נראה שבס"ה כ"ח משתמשים לקיים מצווה זו בהנהגה פשוטה שעוצמתה גדולה